
Kas saatan istub regulatsioonide detailides?

30. mai 2022

Finantsjärelevalve kahekümnendal aastapäeval on sobiv küsida, et mis on selle ajaga muutunud ja kuhu edasi? Kindlasti on silmaga nähtav viimaste aastate regulatsioonide plahvatuslik kasv. Euroopa Liidus reguleerib otseselt finantssektorit tänaseks ligikaudu 700 õigusakti, seda vähemalt 20 000 leheküljega. Dodd-Frank'i Wall-Street'i regulatiivne reform USA-s on andnud üsna sarnase tulemuse.

Kui ma noore juristina finantssektorisse sisenessin, mahtusid regulatsioonid mõnekümnele leheküljele. Näiteks investeerimisühingult nõuti toona laua ja tooli olemasolu, ikka selleks, et klient saaks

korralikult ära teenindatud. Sellest ei olegi nii palju möödas.

Kirjatähte on valatud palju tehnilisi standardeid

Tänaseks päevaks on kirjatähte valatud rohkesti tehnilisi standardeid ning tuhandeid lehekülgi on endiselt väljatöötamisel. Raske on ennustada, kuidas need üsna täpse iseloomuga ettekirjutused suudavad ajale vastu pidada, olukorras, kus inimeste käitumismustrid, finantsteenused ja nende kanalid on pidevas muutumises, tehnoloogiast rääkimata.

Kui regulatsioonidega liiga palju ette hoolitseda, siis see kipub teinekord olema väetis pärandüsteemidele (mis vahel jõukohane ainult suurtele), sest selliselt ei pruugi jääda enam piisavat aega ja ruumi erinevate lahendite konkurentsiks. Miks me arvame, et näiteks telleri poolt kliendi näost-näku tuvastamine annab parema tulemuse, kui näiteks kõrgtehnoloogial põhinev kaugtuvastamine?

Finantssektori regulatsioon ei tohi langeda ühetaolisuse lõksu

Et regulatsioonide paabel liiga taevasse ei kasvaks, peaks regulaator ideaalis võimaldama erinevad „maailmakeeled“ nii ära segada, et finantssektori regulatsioon ei langeks ühetaolisuse lõksu ega jääks ka liigselt imetlema kehtivat. Kindlasti on see üha suurem väljakutse, kui samaaegselt soovime hoida regulatsioonides väga detailset joont ja kõik ette ära korraldada.

Finantssektorit iseloomustab ulatuslik teenuste digitaliseerimine, pidevalt otsitakse klientidele lihtsamaid ja mugavamaid lahendusi. Kui üle pargimuru tallatakse sisse rada, siis uus jalgrada tuleb ehitada just sinna, selle vastu ei saa. Järelevalvajal tuleb ametimärk kaasa võtta ja kohal olla. Järelevalvajale ei maksta selle eest, et ta oleks kõige kiirem, kuid järelevalvaja ei tohi ka liiga hilja peale jääda ning peab alati ajaga sammu pidama.

Ei ole regulaatorile ideaalne ka selline olukord, kui suur osa kliendi kaitseks mõeldud andmemassist jätab viimase külmaks või see lihtsalt ei jää ega mahu enam ära kliendi teekonnale. Informatsiooni ülekülluse tingimustes võib nii oluline sootuks kaduma minna.

Iduettevõtjad teevad vahel teenuseid lihtsamaks, heites seaduseraamatu, aga ka muu „kombekohase“ korraks kõrvale ja leiavad nii kliendi soovidele vastava digilahenduse. Näeme Finantsinspektsioonis päris sageli, kui keeruline on tänastes tingimustes sealt arvukate nõuete juurde tagasi naasta, rakendada need kliendi teerajale selliselt, et see ülesleitud lihtsus uuesti kaotsi ei läheks. Nii pörkubki reeglite põhine maailm ja innovatsioon.

Aga ka digitaliseerimisega tuleb ettevaatlik olla. Robotil tuleb silm peal hoida, sest tema intellekt kipub vahel ringi uitama ja ennast ise valesti õpetama. Robot pühib käed puhtaks, kui on inimese finantsteenuseks sobimatuks tunnistanud, kohelnud kliente ebavõrdsest, andnud valet nõu või läinud pahuks konkurentsioigusega. Robot on küll valmis 24 tundi ööpäevas tööd tegema, kusjuures ilma kohvipausideta, aga kui häda on majas, siis temast enam abi ei ole. Häbitundest rääkimata.

Finantssektori järelevalve peab käima ajaga kaasas

Teenuste digitaliseerimisega oleme taas jõudnud finantssektori ajatu küsimuse ette. Kas regulatsioon finantssektoris peaks olema niivõrd detailirohke või pigem oluliste printsiipide põhine? Detailide rohkus võib olla turvalisem valik, aga sellega tsementeerime ka teatud lähenemised ja turuosad. Rohkem oluliste printsiipide põhine lähenemine jätkaks aga avarama ruumi innovatsiooniks. Selleks, et parim ja ajaga kaasas käiv lahendus tulevikuks paika panna, vajame digitaliseerimise ja tehnoloogia arengust lähtuvat arutelu - kas vajadus on vähema ja lihtsama, aga kliendi vaatest palju sihituma järele? Vaja on üle vaadata senised valikud ja lähenemine ning langetada otsused, milline

on parim ajaga kaasas käiv finantssektori regulatsioon järgnevateks aastateks.

Andre Nõmm